

بررسی تجربیات جهانی در حوزه تدوین چارچوب مدیریت بصری

۱- دکتر محمد رضا پورجعفر، استاد گروه شهرسازی دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس

تهران، پل گیشا، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری، تلفن: ۰۲۱۸۲۸۸۳۷۳۱

pourja_m@modares.ac.ir

۲- پریسا طاهریان، کارشناسی ارشد طراحی شهری دانشگاه تربیت مدرس

تهران، پل گیشا، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری (نویسنده مسئول)

parisataherian24@gmail.com

۳- دکتر احسان رنجبر، استادیار گروه شهرسازی دانشکده هنر و معماری دانشگاه تربیت مدرس

تهران، پل گیشا، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری، صندوق پستی: ۱۴۱۱۵-۳۳۵، تلفن:

۰۲۱۸۲۸۸۳۷۳۱

e_ranjbar@modares.ac.ir

چکیده

متأسفانه امروزه در کشور ما به دلیل اهمیت پایین ابعاد بصری و مقوله منظر و همچنین نبود یک نظام و چارچوب بصری مشخص، شهرها دچار آشفتگی و بی‌نظمی شده‌اند. این آشفتگی‌ها خود مشکلات عدیده‌ی دیگری نظیر ناخوانایی، اغتشاش بصری و ... را در پی دارد که در صورت تدوین راهنمای بصری، آن‌ها نیز برطرف خواهند شد؛ اما عوامل بصری در سایر کشورها اهمیت بالایی دارد. چرا که نگاه آن‌ها نسبت به ابعاد بصری و منظر صرفاً کالبدی و فیزیکی نیست. آن‌ها منظر را به‌عنوان پتانسیلی در نظر می‌گیرند که در وهله اول ارتقای کیفیت زندگی را در پی دارد و همچنین محرک جنبه‌های اقتصادی، توریستی، رقابتی و ... است. در این پژوهش سعی شده است تا با بررسی نمونه‌های موفق مدیریت بصری و کنترل دید در نقاط مختلف جهان به الگوها و اصول شاخص در این حوزه دست پیدا کرد تا زمینه‌ساز تدوین چارچوب‌های بصری مؤثر در اکثر شهرهای ایران باشد. تجربیات مذکور از طریق بررسی و مطالعه اسناد و منابع کتابخانه‌ای جمع‌بندی شده‌اند. در نهایت منتج به این شد که مدیریت بصری دارای فرایند نسبتاً مشخصی است که در راستای اقدامات تکمیلی در زمینه‌های مختلف هر شهر ابتدا با پهنه‌بندی نواحی آن آغاز و سپس با مشخص کردن ارزش‌های بصری و آستانه ارتفاعی و ... ادامه پیدا می‌کند.

واژگان کلیدی: مدیریت بصری، منظر، راهنمای بصری، کنترل دید، چارچوب بصری.

۱- مقدمه

مناظر بصری یکی از قلمروهای بزرگ و اصلی است که در آن کار برنامه‌ریزان و طراحان و مدیران به‌طور مستقیم با برداشت و انتظارات عمومی تعامل دارد. مردم بیشتر تمایل به قضاوت همه‌چیز بر اساس آنچه می‌توانند ببینند دارند تا آنچه که می‌دانند و چنین قضاوت‌هایی می‌تواند پیامدهای عمده‌ای در مقبولیت عمومی برنامه‌ها و طرح‌های چشم‌انداز «منظر» داشته باشد. درک انسان از چشم‌انداز به دلیل نفوذ عوامل اقتصادی و اجتماعی و زیبایی‌شناسانه و اخلاقی تغییر می‌کند. کیفیت بصری منظر می‌تواند به‌عنوان «نسبیت برتری زیبایی چشم‌انداز» تعریف شود. آگاهی از عناصر و فرآیندهای سازمان‌دهی منظر ضروری است، اما مهم‌تر از آن درک نظرات و ارزش و اولویت عمومی است (Magyar, ۲۰۰۶, p. ۱). مدیریت بصری به‌عنوان ابزاری برای مدیریت و ساماندهی اطلاعات واصله از محیط به انسان شناخته شده است. سیما و منظر شهری و ارزش‌های بصری و سامان دادن به نظم بصری شهر از ملموس‌ترین پیامدهای برنامه‌های طراحی شهری هستند. بدیهی است این برنامه‌ریزی، در